

[Socialministeren.]

så vidt angår pensionistens egne arbejdsindtægter, kan begrænsningen dog i særlige tilfælde komme til at virke mindre rimelig. Der er derfor efter forslaget åbnet adgang til en forlængelse af dagpengeperioden efter en konkret bedømmelse i det enkelte tilfælde.

Endelig må det nævnes, at begrænsningen i dagpengehjælpens varighed foreslås at skulle gælde også for dagpenge til pensionister, der har sikret sig i den frivillige dagpengeforsikring.

Med disse ord skal jeg anbefale lovforslaget til tingets hurtige og velvillige behandling.

Socialministeren (Nathalie Lind): Herefter skal jeg tillade mig for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om styrelse af sociale og visse sundhedsmæssige anliggender*. Samtidig skal jeg tillade mig at fremsætte *forslag til lov om ændring af lov om for sorgen for åndssvage og andre særlig svagtbegavede*. (Vedrørende *for sorgens administration m. v.*), *for slag til lov om ændring af lov om revalidering*. (Vedrørende *den centrale administration m. v.*) og *for slag til lov om ændring af lov om børne- og ungdomsforsorg*. (Vedrørende *den lokale og centrale administration*). I tilslutning til fremsættelsen af disse lovforslag vil jeg gerne fremsætte nogle bemærkninger om regeringens planer om opgavefordelingen mellem statslige og kommunale myndigheder på andre områder end dem, der berøres af lovforslagene.

Forslagene bygger ganske overvejende på socialreformkommissionens 1. betænkning, der blev afgivet til regeringen i november 1969.

Kommissionens undersøgelse af den nuværende sociale struktur viser, at der er et stærkt behov for en koordinering mellem forskellige sociale områder og mellem det sociale og det sundhedsmæssige område, og kommissionens strukturforslag bygger på et ønske om, at strukturen skal virke til fremme af en sådan koordinering. Kommissionen har desuden udformet sine strukturforslag under hensyn til de muligheder, som følger af kommunalreformen.

Det er særlig på denne baggrund, at et flertal i kommissionen har tilsluttet sig et

forslag til en social struktur, der samler de flest mulige opgaver på det sociale område hos de almindelige kommuner og amtskommunerne.

Ved lovforslaget om styrelse af sociale og visse sundhedsmæssige anliggender er der fastlagt visse rammer for den kommunale og amtskommunale struktur. Disse rammer skulle gøre det muligt at henlægge en række opgaver, som hidtil har været varetaget enten af statsmyndigheder eller af andre organer uden for den kommunale struktur, til de almindelige kommuner og amtskommunerne eller organer i tilknytning til amtskommunerne. Den nærmere opgavefordeling forudsætter en nøje gennemgang af den sociale lovgivning, og ved lovforslagets §§ 26 og 30 er det da også foreslået, at en række sociale love i de kommende folketingsår skal optages til revision, så at opgavefordelingen kan indpasses i den nye struktur.

Man kan spørge, om det ikke havde været naturligere at vente med at fremsætte strukturforslaget, indtil der også kunne fremsættes forslag om revision af en række sociale love, så at den fremtidige opgavefordeling kunne være mere afklaret. Hertil vil jeg sige, at regeringen anser det for vigtigt, at folketinget allerede nu får lejlighed til at tage principiel stilling til hovedlinjerne for den kommende sociale struktur. Også af hensyn til de nye kommunalbestyrelser og amtsråd er det vigtigt, at der allerede nu tages stilling til den fremtidige struktur i de almindelige kommuner og på amtsplanet, så at kommunalbestyrelser og amtsråd kan tage hensyn til det ved opbygning af deres administration straks fra det tidspunkt, da de begynder deres virksomhed.

Efter disse generelle bemærkninger om forslaget til styrelsesloven skal jeg gøre nogle bemærkninger om enkelte bestemmelser i forslaget.

Kapitel 1 angiver lovens område. Som det fremgår af § 1, omfatter loven ikke anliggender, der hører under sundhedskommissionernes område. De sundhedsmæssige anliggender, der ifølge lovforslaget skal administreres af kommunale og amtskommunale myndigheder sammen med det sociale område, er i første række den kommunale sundhedspleje og hjemmesygepleje. Disse

[Socialministeren.]

foranstaltninger bør både efter kommissionens og regeringens opfattelse nøje koordineres med de foranstaltninger, man traditionelt har betragtet som sociale. For så vidt en del af de nuværende sygekasseopgaver senere henlægges til kommunale myndigheder, vil disse opgaver også blive henlagt til de udvalg og den forvaltning, der efter lovforslaget skal varetage sociale og sundhedsmæssige anliggender.

Kapitel 2 vedrører kommunalbestyrelsens funktioner. I dette kapitel fastslås princippet om, at kommunalbestyrelsen som hovedregel træffer bestemmelse om alle forhold vedrørende kommunens virksomhed på sociale og sundhedsmæssige områder, herunder om opførelse af bygninger og anlæg og om godkendelse af private og selvejende institutioner og eventuel ydelse af tilskud til sådanne institutioner. En fuldstændig gennemførelse af disse principper vil kræve en nøjere gennemgang af lovgivningen på området, og der tages derfor forbehold om, at disse regler kun gælder, hvor andet ikke er foreskrevet i særlig lovgivning.

Forskellige bestemmelser i lovforslaget giver mulighed for at sikre en vis ensartethed i udbygningen af de sociale foranstaltninger, der iværksættes af de forskellige kommuner. Således skal kommunalbestyrelsen ifølge § 3 udarbejde forslag til regulativ for forvaltningen af den sociale og sundhedsmæssige virksomhed i kommunen — et regulativ, der skal godkendes af amtsrådet — og ifølge §§ 4 og 5 skal skitseprojekter til bygninger og anlæg godkendes af amtsrådet. Sådanne regler må ses som en forudsætning for, at en række enkelt-afgørelser, som i dag skal godkendes af andre myndigheder, kan decentraliseres til kommunerne. Tilsvarende bestemmelser vedrørende planer for forvaltningen og om godkendelse af skitseprojekter findes i øvrigt i det lovforslag om folkeskolens styrelse, som for tiden er til behandling her i tinget. Specielt vedrørende forvaltningsregulativet vil jeg gerne fremhæve, at jeg har til hensigt at tage de kommunale organisationer med på råd ved udformningen af de nærmere regler, der ifølge § 3, stk. 1, skal fastsættes af socialministeren.

Kapitel 3 vedrører udvalg og forvalt-

ning i de almindelige kommuner. I overensstemmelse med socialreformkommissionen foreslås det, at der skal nedsættes et stående udvalg, der skal have den almindelige kompetence inden for det sociale, sundhedsmæssige og arbejdsmarkedsmæssige område. Herved skulle man samle ansvaret for forvaltningen på et bredt område hos et enkelt udvalg og fremme en koordinering mellem sociale og sundhedsmæssige foranstaltninger og almen bistandsvirksomhed, som der bliver brug for ved oprettelse eller nedlæggelse af arbejdspladser i kommunen. Den foreslåede udvalgsstruktur udelukker ikke, at det nye socialudvalg med den omfattende kompetence nedsætter underudvalg til at varetage særlige opgaver inden for udvalgets almindelige område, f. eks. et plejehjemsudvalg, og det er ikke udelukket at henlægge administrationen af lovbestemmelser uden for det egentlige sociale eller sundhedsmæssige område — f. eks. bolig-sikring — til udvalget.

Det ønske om koordinering, som både ligger til grund for socialreformkommissionens betænkning og lovforslaget, må naturligvis føre til overvejelse af, om der ved siden af det sociale udvalg bør opretholdes et særskilt børne- og ungdomsværn. Kommissionen fremhæver i sin betænkning betydningen af, at der bør kunne ydes social bistand under hensyntagen til en families samlede situation. Dette hensyn måtte nærmest føre til, at det almindelige socialudvalg også skulle varetage de nuværende børne- og ungdomsværns opgaver.

Kommissionen går dog ikke så vidt, men foreslår, at der i hvert fald i en overgangsperiode, indtil børne- og ungdomsforsorgsloven er blevet revideret, skal kunne opretholdes særskilte børne- og ungdomsværn. For at sikre forøget koordinering foreslår kommissionen, at børne- og ungdomsværnets virkeområde begrænses til hjælpeforanstaltninger for enkelte børn og unge, men at ansvaret for den generelle udbygning af børne- og ungdomsinstitutioner i kommunen går over til det almindelige socialudvalg.

På dette punkt følger lovforslaget kommissionen.

Men endvidere foreslår kommissionen, at børneværnet udelukkende skal bestå af

[Socialministeren.]

medlemmer udpeget inden for kommunalbestyrelsens egen medlemskreds, og at der skal være et vist sammenfald af medlemmer mellem socialudvalget og børne- og ungdomsværnet.

På dette punkt følger lovforslagets § 7 ikke helt kommissionsforslaget. Efter den foreslåede § 7 skal et flertal af medlemmer af børne- og ungdomsværnet tillige være medlemmer af kommunalbestyrelsen, medens de øvrige pladser i børne- og ungdomsværnet kan besættets med personer uden for kommunalbestyrelsens egen kreds, når de pågældende er valgbare til kommunalbestyrelsen og har vist særlig indsigt i børne- og ungdomsforsorg. Dette betyder i hovedsagen en tilbagevenden til de regler om børne- og ungdomsværnets sammensætning, der var gældende i tiden fra socialreformen af 1933, indtil en ændring i forsorsloven blev gennemført ved lov nr. 192 af 7. juni 1958.

Ved den foreslåede bestemmelse har det været tilsigtet at sikre større koordination mellem socialudvalg og børne- og ungdomsværn end nu, hvor der er mulighed for at udpege samtlige børne- og ungdomsværnets medlemmer bortset fra 1 — socialudvalgets formand — blandt personer uden for kommunalbestyrelsen. På den anden side har regeringen fundet det ønskeligt indtil videre at bevare muligheden for at inddrage særlig interesserede og egnede personer uden for kommunalbestyrelserne i børne- og ungdomsværnenes arbejde. Jeg vil gerne fremhæve, at bestemmelsen om børne- og ungdomsværnet kun tilsigter at fastlægge den ordning, der skal gælde i en overgangstid, indtil en nærmere revision af loven om børne- og ungdomsforsorg har fundet sted.

I denne forbindelse vil jeg henlede opmærksomheden på forslaget til § 9, hvorefter der i de almindelige kommuner skal oprettes en særlig forvaltning for de anliggender, der hører under det almindelige socialudvalg og børne- og ungdomsværnet. Der bliver altså tale om en fælles forvaltning for hele dette område. Dette skulle også medvirke til at fremme koordineringen mellem socialudvalgets og børne- og ungdomsværnets virksomhed.

Kapitlerne 4 og 5 vedrører styrelsesfor-

holdene i amtskommunerne og forskellige udvalg og nævn under eller i tilknytning til amtskommunen.

Der er ingen tradition her i landet for, at amtskommunerne i større omfang varetager opgaver på det sociale område, men kommunalreformen og byrdefordelingsreformen giver nu forøgede muligheder for at inddrage amtskommunerne i den sociale virksomhed.

På denne baggrund foreslår socialreformkommissionen, at en række opgaver, som i dag varetages af statsmyndigheder, lægges til amtskommunerne. Der er her tale om opgaver, der egner sig til at løses i fællesskab for en større befolkning, end der gennemgående vil være i en enkelt af de almindelige kommuner, eller om opgaver med koordinering af de sociale og sundhedsmæssige foranstaltninger mellem amtets kommuner.

Regeringen kan tilslutte sig kommissionens tanker om at inddrage amtskommunerne i løsningen af sociale opgaver; men i overensstemmelse med de forudsætninger, der har ligget til grund for kommunalreformen, stilles der ikke i større omfang forslag om allerede fra 1970 at flytte nye opgaver til amtskommunerne. Lovforslaget indskrænker sig derfor i hovedsagen til at opstille en ramme for den forvaltning, som henlægges til amtsrådet eller til udvalg og nævn i tilknytning til amtskommunen; men ved en kommende revision af de enkelte love — navnlig lovene om sociale pensioner, om mødrehjælp, revalidering og børne- og ungdomsforsorg — må det fastlægges i enkeltheder, hvilke opgaver der henlægges til amtskommunen eller til nævn i tilknytning til denne.

§ 10 fastslår det princip, at amtsrådet fører det almindelige tilsyn med kommunernes sociale og sundhedsmæssige virksomhed. § 11 fastlægger regler for amtsrådets udarbejdelse af en plan for udbygning af den sociale og sundhedsmæssige virksomhed i amtet — en plan, som forudsættes udarbejdet i samarbejde med kommunalbestyrelserne. Den sidste bestemmelse foreslås ifølge § 27 først sat i kraft på et senere tidspunkt efter socialministerens nærmere bestemmelse. Bestemmelserne tilsigter at fastslå, at amtskommunens opgaver på det

[Socialministeren.]

social- og sundhedsmæssige område er at yde sagkyndig bistand til og føre et fagligt tilsyn med kommunerne og at sikre en vis ensartethed i standarden og koordinering mellem udbygningen af de sociale og sundhedsmæssige foranstaltninger inden for amtet.

De funktioner, der efter disse bestemmelser tillægges amtsrådet på det sociale og sundhedsmæssige område, har et sidestykke i det lovforslag om folkeskolens styrelse, der for tiden er til behandling her i tinget.

§ 14 giver hjemmel til, at amtskommunen kan iværksætte foranstaltninger og oprette institutioner, når det ikke påhviler de almindelige kommuner at tage initiativet til sådanne foranstaltninger eller institutioner. Socialreformkommissionen har i sin betænkning peget på forskellige institutions typer, som kunne egne sig til at blive oprettet og drevet af amtskommuner, og ved den senere revision af lovgivningen om revalidering og børne- og ungdomsforsorg må det ventes, at man vil søge nærmere at fastlægge, hvilke institutioner der bør drives af amtskommuner.

§ 16 bestemmer, at der under hvert amtsråd skal nedsættes et social- og sundhedsudvalg. Dette udvalg skal ikke varetage sygehusadministrationen, som ifølge sygehusloven varetages af et særskilt sygehusudvalg, men det forudsættes, at de to udvalgs virksomhed nøje koordineres.

§ 17 vedrører den forvaltning, der skal oprettes under amtskommunen på det sociale og sundhedsmæssige område uden for sygehusvæsenet. Denne forvaltning skal dels bistå amtsrådets social- og sundhedsudvalg med opgaver af mere generel art med koordinering og udbygning af social- og sundhedsvæsenet i amtet og det faglige tilsyn med kommunerne, dels varetage rådgivnings- og bistandsopgaver i sager om enkeltpersoners forhold. Denne sidste del af opgaven skal efter § 17, stk. 2, varetages gennem socialcentret, som er en afdeling af amtskommunens social- og sundhedsforvaltning — en afdeling, der ifølge forslaget § 27 først skal etableres senere, efterhånden som der ved revision af lovgivningen bliver henlagt opgaver til centrene. Vedrørende de opgaver, man herved har haft i tankerne,

skal jeg i hovedsagen henvise til bemærkningerne til § 17, men jeg kan dog nævne, at socialcentre efter en udbygning må ventes at overtage den væsentligste del af de funktioner, som i dag hører under revalideringscentre, mødrehjælpsinstitutioner og den sagkyndige bistand for familievejledningen.

§ 18 vedrører et revaliderings- og pensionsnævn, der nedsættes i tilknytning til amtskommunen. Bestemmelsen om dette nævn træder ifølge § 27 først i kraft på et senere tidspunkt, og nævnets virksomhed forudsætter, at der ved revision af forskellige love — navnlig de sociale pensionslove og revalideringsloven — henlægges afgørelser til nævnet. Nævnet vil til sin tid bl. a. få til opgave at tage stilling til tilkendelse af invalidepension og bevilling af visse ydelser efter revalideringsloven. Ved forberedelsen af sagerne skal nævnet støtte sig til amtskommunens socialcenter med de eksperter af lægelig og anden art, der er til rådighed for dette.

Vedrørende nævnets sammensætning er der lagt vægt på at sikre kendskab til kommunale sociale forhold, arbejdsmarkedets forhold og invalidernes problemer. Der er også lagt vægt på, at nævnet som medlem har en uafhængig statstjenestemand bl. a. under hensyn til, at en meget væsentlig del af de ydelser, der skal kunne tilkendes af nævnet, finansieres af staten.

Kapitel 6 vedrører Frederiksberg kommune. Særreglerne i dette kapitel har været nødvendige som følge af, at Frederiksberg kommune ikke hører under nogen amtskommune.

Kapitel 7 indeholder nogle forslag om ændringer i de centrale myndigheders administration og opgaver. Ændringerne består navnlig i, at en central socialstyrelse skal overtage de opgaver, som i dag hører under direktoratet for børne- og ungdomsforsorg, direktoratet for revalidering og forsorg og statens åndssvageforsorgs hovedkontor. Baggrunden for dette forslag, der stemmer med kommissionsbetænkningen, er ønsket om en koordinering af statens centralstyrelser på disse områder, der har en nøje indbyrdes sammenhæng. Herved skulle der blive bedre muligheder for at tilrettelægge en prioritering i udbygningen af disse

[Socialministeren.]

forsorgsgrene og for at sikre en vis ensartethed i standarden. Det har ikke været meningen at udvide statsadministrationen, så den får et større omfang end i dag, men de rammer, der fastlægges ved lovforslaget, skulle tværtimod gøre det muligt efterhånden at aflaste centraladministrationen for en hel del afgørelser i enkeltsager, som henlægges til kommunale eller amtskommunale myndigheder, og de centrale myndigheder skulle så i højere grad beskæftige sig med planlægning, koordinering i forhold til andre ministerier og styrelser og rådgivning og vejledning over for kommuner og amtskommuner.

Der er ikke taget stilling til, om der inden for styrelsen skal opretholdes særskilte afdelinger for børne- og ungdomsforsorg, sær-forsorg osv., eller om der for at fremme koordineringen mellem disse områder bør gennemføres en anden opbygning. Som nævnt i bemærkningerne er det hensigten at nedsætte en arbejdsgruppe til at forbedre oprettelsen af socialstyrelsen. Det påtænkes at anmode denne arbejdsgruppe om at overveje styrelsens nærmere opbygning. Dette planlægningsarbejde vil blive søgt nøje koordineret med foranstaltninger, der i øvrigt er iværksat til rationalisering af statsadministrationen.

Jeg gør opmærksom på, at de foreslåede bestemmelser om en socialstyrelse ikke medfører ændringer i sundhedsstyrelsens stilling som centralstyrelse for sundhedsvæsenet.

I overensstemmelse med kommissionsbetænkningen er det foreslået i § 21, at der oprettes et styrelsesråd, der skal være rådgivende for socialstyrelsen, og som skal have styrelsens chef som formand. Hvis socialstyrelsen skal kunne varetage sine opgaver på en tilfredsstillende måde, vil det være af afgørende betydning, at styrelsen har et nært samarbejde med kommunerne, arbejdsmarkedets hovedorganisationer og styrelser på tilgrænsende områder, herunder sundhedsstyrelsen og centralstyrelsen for skole- og undervisningsvæsenet. Dette er baggrunden for forslaget om etableringen af et styrelsesråd med repræsentanter for disse institutioner og organisationer. Efter at styrelsesrådet er etableret, vil det antagelig være muligt at ophæve en del ekssi-

sterende udvalg og nævn i forbindelse med den påtænkte revision af en række sociale love.

I § 25 stilles der forslag om oprettelse af et kvalifikationsnævn, der skal udtale sig om kvalifikationer hos ansøgere til stillinger som leder af amtskommunernes social- og sundhedsforvaltning. Amtsrådet har efter forslaget pligt til at indhente udtalelse fra nævnet, men nævnets udtalelse er kun vejledende for amtsrådet.

Et sådant nævn er et sidestykke til de sagkyndige udvalg, der ifølge lægeloven skal udtale sig om besættelsen af ledende lægestillinger bl. a. inden for det kommunale sygehusvæsen. Når det foreslås, at ansøgninger om disse lederstillinger skal passere et kvalifikationsnævn, er det, fordi disse ledende tjenestemænd skal varetage sagsområder, der er af afgørende samfundsmæssig betydning, og som hidtil overvejende har været undergivet statsadministration. Amtskommunerne har derimod hidtil ikke varetaget opgaver inden for disse områder.

Kapitel 8 vedrører den kommende revision af den offentlige sygesikring. I kommissionen har som bekendt et flertal foreslået, at både en kommende udbygget dagpengeordning og en sygesikring for hele befolkningen skulle administreres af kommunerne for at sikre koordinering med andre sociale og sundhedsmæssige ydelser. Regeringen er enig med flertallet i dette forslag og har fundet det rigtigt, at der allerede nu træffes en principiel beslutning af folketinget om dette spørgsmål. Det vil være af betydning for kommunerne, når de skal træffe dispositioner for den kommende tid, at være orienteret om, at det påtænkes i løbet af en kortere årrække at overføre opgaver med administrationen af dagpenge og den offentlige sygesikring i øvrigt til kommunerne.

Sygekasserne har i tiden, siden de blev oprettet i forrige århundrede, haft stor betydning for befolkningens adgang til sygebehandling og dermed for den sociale trykthed her i landet. Det har i høj grad været værdifuldt, at sygekasserne har sikret adgangen til gratis lægehjælp ved praktiserende læge for størstedelen af befolkningen. Den kampagne, der i den senere tid har været iværksat, kunne give befolkningen

[Socialministeren.]

den opfattelse, at den lægetjeneste og de øvrige ydelser, som nu er til rådighed for nydende sygekassemedlemmer, ikke ville blive bevaret, hvis man fulgte kommissionsflertallet. Denne opfattelse er ikke rigtig. Der har i kommissionen været fuld enighed om at bevare de ydelser, der i dag er til rådighed for nydende sygekassemedlemmer, herunder også adgangen til gratis lægebehandling ved praktiserende læge, men det er flertallets — og også regeringens — opfattelse, at ordningen i nutiden mest hensigtsmæssigt administreres inden for det kommunale trykkesystem, således at bidrag til dækning af udgifter ved ordningen opkræves i forbindelse med opkrævningen af personlige skatter.

Den opmærksomhed, der har været om sygekassernes stilling, har sikkert givet en del af sygekassernes ansatte medarbejdere anledning til uro om deres stilling i fremtiden. Jeg tror ikke, disse medarbejdere behøver at være ængstelige i denne henseende. Der vil sikkert blive brug for deres arbejdskraft og specialviden inden for det kommende kommunale trykkesystem.

Kapitel 9 indeholder forskellige bestemmelser om ikrafttræden og senere lovrevision.

Forslaget om ændring af åndssvage-loven vedrørende forsorgens henlæggelse under socialstyrelsen er en umiddelbar og logisk konsekvens af principperne bag bestemmelserne i kapitel 7 i forslaget til lov om styrelse af sociale og visse sundhedsmæssige anliggender.

Det er i socialreformkommissionens betænkning udtalt, at man må forudse den mulighed, at åndssvageforsorgen indpasses i det kommunale forsorgssystem, men at dette eventuelt først vil kunne ske efter en længere overgangstid, i hvilken en ensartet udbygning af forsorgens standard vil kunne ske under statens ledelse.

Som anført i bemærkningerne er regeringen enig i dette standpunkt, og det vil i den kommende tid — i samråd med socialreformkommissionen — blive overvejet, hvorledes en sådan overgang kan gennemføres. Der vil dog nok gå adskillige år, inden forudsætningen for overgang til den kommunale regie er til stede.

Det er dog min opfattelse, at åndssvage-

forsorgens centrale ledelse straks fra socialstyrelsens oprettelse bør henlægges direkte under denne styrelse, således som det også foreslås for børne- og ungdomsforsorgens og for revalideringens og den øvrige særfor-sorgs vedkommende. Kun herved vil der blive mulighed for, at alle områder under socialstyrelsen vil blive undergivet ensartede regler, for så vidt angår budget- og bevillingsspørgsmål, planlægning af institutionsbyggeri, personaleadministration m.v.

Bestyrelsen for statens åndssvageforsorg har i de 10 år, der er forløbet, siden loven af 1959 blev gennemført, udøvet en stor indsats. Socialreformkommissionen tillægger det imidlertid afgørende betydning, at der sker en stadig tilnærmelse af åndssvageforsorgen til det øvrige sociale serviceapparat, og at planlægningen ses i en større sammenhæng. Jeg er enig med kommissionen, når den tilføjer, at dette næppe vil kunne ske på tilstrækkelig effektiv måde, medmindre socialstyrelsen straks fra sin oprettelse får koordinerende beføjelser inden for alle forsorgsområder.

Jeg tillægger det endvidere vægt, at administrationsrådets sekretariat allerede i 1966 i en betænkning har peget på betydelige administrative fordele ved åndssvageforsorgens overgang til egentlig statsadministration.

De mangeartede opgaver, der påhviler åndssvageforsorgen ved dens ydelse af hjælpeforanstaltninger, gør det dog ønskeligt, at socialstyrelsen får et vejledende centralt nævn til at bistå sig i dette arbejde. Jeg kan herom — samt om forslaget om lokale vejledende råd — henvise til bemærkningerne til lovforslaget.

Lovforslagene om ændringer i loven om børne- og ungdomsforsorg og loven om revalidering indeholder kun sådanne ændringer, der er nødvendige konsekvenser af lovforslaget om styrelsen af sociale og visse sundhedsmæssige anliggender. Der er tale om ændringer, som er foranlediget af de foreslåede nye regler om børne- og ungdomsværnens sammensætning og virkeområde og om oprettelsen af en socialstyrelse. Den mere omfattende revision af bl. a. børne- og ungdomsforsorgsloven og revalideringsloven, som skulle gøre det muligt at henlægge nye opgaver til kommunale og amts-

[Socialministeren.]

kommunale myndigheder og til revaliderings- og pensionsnævnet, vil, som jeg allerede har nævnt, først kunne forelægges tinget i et senere folketingsår.

Det lovkompleks, der nu forelægges for folketinget, er det første led i en større socialreform.

Man har indvendt imod strukturforslagene, at det ikke er strukturen, men indholdet af de sociale ydelser, der er det afgørende for befolkningens tryghed, og at en isoleret strukturreform derfor er uden særlig interesse.

Hertil vil jeg sige, at der også vil indgå forslag om selve indholdet af de sociale ydelser i en samlet socialreform. Kommissionen har allerede været inde på selve ydelserne i sin skitse til en dagpengereform, og under sit fortsatte arbejde vil kommissionen også beskæftige sig med selve de sociale ydelser, bl. a. på pensionsområdet.

Men det er efter min opfattelse udtryk for en misforståelse, når man gør gældende, at strukturen er uden interesse for befolkningen. Det er netop af afgørende betydning for befolkningen, at ydelserne når ud til de kredse, hvis behov de skal dække. Det er afgørende, at den enkelte kan finde ud af, hvor han eller hun skal henvende sig om bistand, og det er af afgørende betydning, at der på ét sted bliver mulighed for at tage en persons eller en hel families problemer op til samlet overvejelse og løsning. Det gælder derfor om at tilvejebringe en hensigtsmæssig struktur, der kan fremme de mål, som folketinget i sin tid pålagde kommissionen at arbejde for, nemlig forebyggelse, revalidering, tryghed og trivsel. De forslag, jeg hermed har forelagt, fastlægger en ramme, hvori det efter regeringens opfattelse vil være muligt at indpasse en struktur, der i højere grad end den nuværende sociale struktur vil imødekomme disse krav.

I overvejelserne vedrørende den nye sociale struktur, herunder overførsel af nye op-

gaver til kommunerne, vil naturligt også indgå, hvilke opgaveoverførsler der kan ventes på andre områder. Det var derfor, som nævnt i statsministerens åbningstale, regeringens tanke, at folketinget i forbindelse med nærværende lovforslag kunne drøfte de generelle hovedlinjer for opgaveoverførsler fra staten til kommunerne

Med henblik herpå skal jeg gerne redegøre for regeringens almindelige målsætning for en reform af opgavefordelingen samt for, hvorledes man kunne tænke sig problemerne løst inden for de enkelte sagsområder.

Det har for regeringen været en klar målsætning for det første at opnå en koncentration af den lokale kompetence, således at flest mulige opgaver af lokal karakter varetages af kommunerne og ikke af lokale statslige eller lignende organer. Herigennem skulle opnås en bedre koordinering på det lokale plan inden for den offentlige forvaltning, større effektivitet og bedre muligheder for afvejning af de forskellige lokale behov mod hinanden og mod de disponible ressourcer. Dernæst opnås, at den lokale befolkning gennem sine valgte repræsentanter får større indflydelse på og kontrol med, hvordan de forskellige opgaver løses.

Et andet mål er en decentralisering af kompetence fra centraladministrationen, således at kommunalbestyrelserne inden for de forskellige forvaltningsområder tillægges størst mulig kompetence. Herved opnås en i sig selv ønskelig aflastning af centraladministrationens konkrete sagsbehandling, en afkortning af beslutningsprocessen inden for den offentlige forvaltning samt et større ansvar hos kommunalbestyrelserne.

Det er hensigten at styrke såvel den almindelige kommunale som den amtskommunale forvaltning. Hidtil har tyngdepunktet i det kommunale arbejde ligget hos købstad- og sognekommunerne, og de almindelige kommuner vil sikkert også i fremtiden være dem, der står for hovedparten af de kommunale opgaver. Der er imidlertid

[Socialministeren.]

en række opgaver, ikke blot af planlægende og koordinerende art, men også i øvrigt, som kræver en fællesløsning for større områder end de enkelte typiske kommuner. De nye amtsråd, der omfatter såvel by som land, vil være helt naturlige organer til varetagelse af sådanne egnsopgaver.

Det er klart, at en reform efter disse hovedprincipper rejser en mængde problemer, som må løses, inden man realiserer en opgaveomlægning. Der er spørgsmål om at finde et balancepunkt mellem fuld frihed for kommunerne og stærk statslig dirigering i detaljer på de forskellige områder. Der er personalemæssige problemer for staten såvel som kommunerne, og der er følgevirkninger, for så vidt angår statsadministrationens opbygning. Der er byrdefordelingsproblemer, som må løses i takt med opgaveomlægningerne osv.

Alle disse problemer må være afklarede, inden en opgaveoverførsel realiseres, og et grundigt forberedende arbejde er derfor nødvendigt. Dette og hensynet til at få indkørt de nye kommuner er årsagen til, at man ikke skal regne med væsentlige omlægninger af opgavefordelingen før 1. april 1972.

Efter disse mere almindelige bemærkninger skal jeg nærmere redegøre for planerne inden for de enkelte ministeriers fagområder.

Inden for boligministeriets område forbereder regeringen — som tidligere bebudet — en reform af planlægningslovgivningen som næste led i den jordlovsreform, der indledtes i sidste folketingsår med bl. a. lovene om by- og landzoner, om tilbudspligt og om frigørelsesafgift.

Det videre reformarbejde er omfattende og tidkrævende, og lovforslag kan derfor ikke ventes i indeværende folketingsår. Regeringen vil stille imod en styrkelse af den overordnede fysiske planlægning — landsplanlægning og regionsplanlægning — i sammenhæng med den økonomiske planlægning. Det er regeringens agt at udvide kommunernes kompetence på planlægningsområdet og specielt give de nye amtsråd kompetence til en lovbestemt regions- eller amtsplanlægning i samarbejde indbyrdes og med de statsmyndigheder, hvis dispositio-

ner er af væsentlig betydning for den sammenfattende regions- eller amtsplanlægning.

Såvel planlægningen som administrationen af de gennemførte byplaner m. v. kan have stor privatøkonomisk betydning for navnlig grundejerne og erhvervslivet. Regeringen lægger derfor vægt på, at hensynet til borgernes retssikkerhed tilgodeses ved ordningens tilrettelæggelse.

Inden for indenrigsministeriets område er det væsentligste spørgsmål en overførsel af statens hospitaler for sindslidende til amtskommunerne. Indenrigsministeren agter i nær fremtid at nedsætte et udvalg til behandling af problemerne i forbindelse hermed. Af hensyn til de mange overgangsproblemer, en sådan opgaveoverførsel vil rejse, må man dog regne med, at der vil gå en del år, inden statshospitalerne fuldstændigt kan inkorporeres i det almindelige kommunale sygehusvæsen.

Et af indenrigsministeriet i 1969 nedsat udvalg har fået til opgave at stille forslag om, hvorledes en overdragelse til kommunerne af de eksisterende ortopædiske afdelinger og de to ortopædiske hospitaler kan finde sted. Der vil endvidere blive nedsat et udvalg om Kolonien Filadelfias fremtid, som naturligt også vil overveje spørgsmålet om institutionens indpasning i det kommunale sygehusvæsen. Dernæst sigtes der mod pr. 1. april 1972 at overdrage landshospitalet i Sønderborg til den kommende sønderjyske amtskommune.

Spørgsmålet om embedslægenes placering i den administrative struktur er endnu ikke afklaret. Foreløbig afventes en betænkning fra hygiejnekommissionen. Endelig kan man muligvis i næste folketingsår vente forslag til revision af lovgivningen om spædbørnssundhedspleje og hjemmesygepleje, hvor man sandsynligvis vil tillægge amtsrådene visse koordinerende funktioner. Også på andre områder inden for sygehus- og sundhedsvæsenet forestår der en gennemgang af den gældende opgavefordeling med henblik på at søge opgaver lagt ud til kommunerne.

Inden for kulturministeriets område forestår en revision af folkebiblioteksloven. Denne revision er dog blevet udskudt til folketingsåret 1970-71 under hensyn til den indbyrdes sammenhæng mellem den ændrede

[Socialministeren.]

kommunale og amtskommunale struktur og varetagelsen af folkebiblioteksopgaverne. Et af de spørgsmål, der til sin tid skal tages stilling til, er kompetenceforholdene og finansieringen af centralbibliotekerne, hvis oplandsvirksomhed vil afvige en del fra de i dag kendte centralbiblioteksopgaver, når den nye kommunestruktur er gennemført.

Det er i øvrigt hensigten at nedbringe antallet af centralbiblioteker til ét i hvert amt, men en nyordning på dette område ventes først fuldt gennemført pr. 1. april 1972, da den nye bibliotekslov skulle træde i kraft.

På ministeriet for offentlige arbejders område er det hensigten, når de nye amtsråd og kommunalbestyrelser er etableret efter kommunevalget, at genoptage forhandlingerne om fordelingen af opgaverne mellem staten og kommunerne inden for vejvæsenet.

Det er tanken at tilstræbe en ordning, der uden at ændre væsentligt i den nuværende arbejdsdeling mellem de forskellige vejvæsener dog hviler på det princip, at staten betaler samtlige udgifter ved anlæg og vedligeholdelse af et overordnet vejnet, samtidig med at der herigennem og på anden måde skaffes økonomisk grundlag for, at de lokale myndigheder har midler til selv at disponere vedrørende det sekundære vejnet.

Drøftelserne skal bl. a. søge frem til en løsning, der giver en rimelig geografisk fordeling af byrderne, der må ses i forhold til omfanget af de uløste opgaver på vejområdet.

På undervisningsområdet har undervisningsministeren ved dette folketingsårs begyndelse fremsat forslag til lov om styrelsen af kommunernes skolevæsen og af virksomhed efter lov om fritidsundervisning m. v. (lovforslag nr. 17). Dette lovforslag er udformet på basis af regeringens almindelige målsætning for opgavefordelingen, bl. a. således at amtsrådet — og ikke en særlig skoledirektion og undervisningsministeriet — fører det direkte tilsyn med kommunernes skolevæsen. Amtskommunerne skal efter dette lovforslag endvidere kunne drive egne skoler, og der er herved navnlig tænkt på gymnasieskoler med tilhørende kurser til HF samt visse former for special-

undervisning. Det er i det hele regeringens opfattelse, at nye offentlige gymnasieskoler i fremtiden fortrinsvis bør oprettes som amtskommunale skoler, og at bestående kommunale gymnasier efter en vis overgangsperiode skal kunne overtages af amtskommunen. Jeg skal i øvrigt henvise til undervisningsministerens tale ved lovforslagets fremsættelse (folketingets forhandlinger sp. 116-121) og den drøftelse, der fandt sted under 1. behandling (folketingets forhandlinger sp. 531-560).

Endvidere er regeringen indstillet på, at handelsskoler (bortset fra handelshøjskoler) og tekniske skoler (bortset fra tekniske højskoler, teknika samt maskinmesterskoler) søges overført til amtskommunerne. Der forberedes for tiden en reform af den faglige grunduddannelse, og efter folketingets principbeslutning i sidste folketingsår skal der fra 1975 være adgang til en faglig grunduddannelse for elever, der udgår af 9. klasse. Eventuel overgang til amtskommunerne af erhvervsskolerne skønnes derfor mest praktisk at kunne gennemføres tidligst fra 1975.

Med disse bemærkninger har jeg ønsket at give tinget et indtryk af, at det er regeringens hensigt at søge at følge den kommunale inddelingsreform op med en opgavefordelingsreform, der lægger betydelige samfundsopgaver både til de almindelige kommuner og til amtskommunerne.

Idet jeg i øvrigt henviser til bemærkningerne til hvert enkelt af de fremsatte lovforslag, skal jeg anbefale forslagene til det høje tings hurtige og velvillige behandling.

Boligministeren (Hastrup): Hermed skal jeg tillade mig for det høje folketing at fremsætte forslag til lov om ændring af bygge lov for købstæderne og landet. (Udvidelse af lovens område til at omfatte Frederiksberg og ændring af reglerne om gårdrydning m. v.). Det er lovforslagets hovedsigte at ophæve den hidtidige særlige bygge lovgivning på Frederiksberg og i stedet for udvide bygge lovens område til også at omfatte Frederiksberg kommune. Forslaget indeholder tillige nogle mindre ændringer, som skal gælde for hele lovens gyldighedsområde.

Som anført i bemærkningerne til lovfors-